

มาตรการการใช้เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียโดยพระสงฆ์: กฎหมายว่าด้วย การจัดการพระสงฆ์ที่ละเมิดธรรมวินัยในโลกยุคดิจิทัล*

MEASURES ON THE USE OF TECHNOLOGY AND SOCIAL MEDIA BY BHIKKHUS: LEGAL FRAMEWORK FOR ADDRESSING VIOLATIONS OF VINAYA IN THE DIGITAL ERA

พระครูชินวীরบัณฑิต (เอก ชินวโส)

Phrakru Chinnawirabundit (Ek Jinavamsa)

วัดธรรมนาวา พระนครศรีอยุธยา

Wat Dhamnawa, Ayutthaya Province

Corresponding Author E-mail: ekchinawangso@gmail.com

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน พระสงฆ์ต้องปรับตัวเพื่อใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรมะและให้คำปรึกษาทางจิตใจแก่พุทธศาสนิกชน การใช้งานแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ยูทูบ (YouTube) และ ตี๊กต็อก (TikTok) ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงประชาชนกลุ่มกว้าง รวมถึงเชื่อมโยงชุมชนพุทธทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีโดยพระสงฆ์ยังมีความเสี่ยง เช่น การละเมิดธรรมวินัย พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการถูกโจมตีทางไซเบอร์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของพระสงฆ์ในสายตาสังคม บทความนี้วิเคราะห์มาตรการที่เหมาะสมสำหรับพระสงฆ์ในการใช้เทคโนโลยีในบริบทดิจิทัล โดยเน้นการออกระเบียบควบคุมการใช้งาน การอบรมเกี่ยวกับธรรมวินัยในโลกออนไลน์ การตรวจสอบพฤติกรรม และการลงโทษในกรณีที่ฝ่าฝืน มหาเถรสมาคมมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ ขณะที่กฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎหมายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มีส่วนช่วยเสริมสร้างการกำกับดูแล นอกจากนี้ การสนับสนุนจากรัฐและประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างการปฏิบัติธรรมที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน มาตรการดังกล่าวมุ่งรักษาความบริสุทธิ์แห่งธรรมวินัย พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาในสังคมดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดิจิทัล; พระสงฆ์; ธรรมวินัย

* Received December 2, 2024; Revised Accepted January 3, 2025; Accepted January 8, 2025

Abstract

In the digital era, where technology and social media play a significant role in daily life, monks must adapt by utilizing technology as a tool to disseminate Dharma and provide spiritual guidance to Buddhist followers. Platforms such as Facebook, YouTube, and TikTok have expanded opportunities to reach wider audiences and connect Buddhist communities both domestically and internationally. However, the use of technology by monks also poses risks, such as violations of monastic discipline, inappropriate behavior, and exposure to cyber-attacks, which may undermine the credibility and public image of monks. This article examines appropriate measures for monks' use of technology in the digital context, emphasizing the establishment of regulatory guidelines, training on monastic discipline in the online environment, monitoring behavior, and imposing sanctions for violations. The Supreme Sangha Council plays a crucial role in setting practices, while laws such as the Sangha Act and legislation on computer-related crimes bolster governance. Additionally, support from the state and the public is vital to fostering practices that align with modern technological contexts. These measures aim to preserve the purity of monastic discipline while enhancing confidence in Buddhism in a rapidly changing digital society.

Keywords: Digital Technology; Monks; Dhamma and Vinaya

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน การปรับตัวของพระสงฆ์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเผยแผ่พระธรรมคำสอนและเป็นที่พึ่งทางจิตใจของพุทธศาสนิกชนกลายเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย ได้เปิดโอกาสให้พระสงฆ์สามารถเผยแพร่วรรณกรรมไปยังกลุ่มผู้ฟังที่กว้างขึ้น และช่วยเชื่อมโยงกับชุมชนพุทธทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีในลักษณะนี้ยังมาพร้อมกับความท้าทาย เช่น การแสดงพฤติกรรมที่อาจขัดต่อธรรมวินัยในโลกออนไลน์ การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม หรือการตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีทางไซเบอร์ (พระอนันต์ อภินันโท, 2565) พระสงฆ์ในฐานะผู้ปฏิบัติธรรมและรักษาธรรมวินัยจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสมณสาธูป แม้ในบริบทที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท

มากขึ้น แต่ธรรมเนียมดั้งเดิมที่ถูกวางไว้ไม่ได้ถูกออกแบบให้รองรับบริบทของโลกดิจิทัล ทำให้เกิดคำถามด้านจริยธรรมและข้อจำกัดด้านกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีของ พระสงฆ์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการพัฒนากฎหมายและมาตรการเพื่อกำกับดูแลการใช้ เทคโนโลยีโดยพระสงฆ์ ทั้งเพื่อป้องกันการละเมิดธรรมเนียมและรักษาภาพลักษณ์ของ ศาสนาในสังคม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์มาตรการการใช้ เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียโดยพระสงฆ์ในบริบทยุคใหม่ รวมถึงแนวทางในการจัดการ กรณีที่พระสงฆ์ละเมิดธรรมเนียมในโลกยุคดิจิทัล เพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้เทคโนโลยี และการรักษาความบริสุทธิ์แห่งธรรมเนียม

การใช้เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียโดยพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเติบโตของโซเชียลมีเดียในยุคปัจจุบันได้ สร้างโอกาสและความท้าทายให้กับทุกภาคส่วนของสังคม รวมถึงพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ ธรรมและทำหน้าที่เผยแผ่คำสอนทางพระพุทธศาสนา การใช้เทคโนโลยีโดยพระสงฆ์เป็น เครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสะดวกในการเผยแผ่ธรรมะไปยังผู้คนในวงกว้างผ่าน แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ยูทูบ (YouTube) และ ตี๊กต็อก (TikTok) ซึ่งมีประสิทธิภาพในการเข้าถึงคนรุ่นใหม่และผู้ที่ยังอาจไม่มีโอกาสเข้าวัดปฏิบัติธรรม นอกจากนี้ เทคโนโลยียังช่วยให้เกิดการสื่อสารระหว่างพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนใน รูปแบบที่สะดวกขึ้น เช่น การให้คำปรึกษาทางจิตใจผ่านการสนทนาออนไลน์ อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียโดยพระสงฆ์ยังมีข้อท้าทายที่สำคัญ เช่น การแสดง พฤติกรรมหรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์ การโพสต์เนื้อหาที่อาจขัดต่อสมณ สารูป รวมถึงการถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือโจมตีในรูปแบบของการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (พระอัครวรภิกษุธีร์ สิริวิฑฒโน (ลุนละวัน), 2560) การใช้เทคโนโลยีในลักษณะดังกล่าวอาจ นำไปสู่การลดทอนความน่าเชื่อถือของพระสงฆ์และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของพุทธ ศาสนาในสายตาสังคมโดยรวม ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียโดยพระสงฆ์ในยุค ดิจิทัลจึงควรถูกกำกับดูแลด้วยแนวทางที่ชัดเจน เพื่อให้การเผยแผ่ธรรมะในโลกออนไลน์ สามารถดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม โดยสอดคล้องกับหลักธรรมวินัย รวมถึงสร้างความ เชื่อมั่นในจริยธรรมและสมณสารูปของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน

ความสำคัญของเทคโนโลยีในชีวิตพระสงฆ์

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วย เสริมสร้างบทบาทของพระสงฆ์ในหลายมิติ ได้แก่ การเผยแผ่ธรรมะ: แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ยูทูบ (YouTube) และ ตี๊กต็อก (TikTok) ถูกใช้เป็นส่วนกลางใน การสอนธรรมะ การบรรยายธรรม และการตอบคำถามด้านศาสนา ทำให้คำสอนสามารถ

เข้าถึงผู้คนได้หลากหลายกลุ่มและในพื้นที่ห่างไกล เทคโนโลยีช่วยให้พระสงฆ์สามารถสร้างความสัมพันธ์กับพุทธศาสนิกชนได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น การจัดกิจกรรมทางศาสนาแบบถ่ายทอดสด หรือการส่งข้อความธรรมะแบบรายวันผ่านโซเชียลมีเดีย พระสงฆ์สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่เผชิญปัญหาทางจิตใจหรือความทุกข์ในชีวิตได้อย่างสะดวกและรวดเร็วผ่านแอปพลิเคชันสนทนาและวิดีโอคอล โดยไม่ต้องมีข้อจำกัดเรื่องระยะทางหรือเวลา (พระมหาสุพรเทพ เทวชโย และคณะ, 2567) เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียจึงไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือเผยแพร่ธรรมะ แต่ยังช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนในมิติต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

แม้ว่าเทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสนับสนุนบทบาทของพระสงฆ์ แต่การใช้งานที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ ดังนี้

การใช้โซเชียลมีเดียในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เช่น การโพสต์เนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา หรือการแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อสมณสาธูป อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของพระสงฆ์ในสายตาสังคม การที่พระสงฆ์ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในโซเชียลมีเดีย โดยเฉพาะการเผยแพร่ภาพหรือวิดีโอที่ไม่เหมาะสม ดังกรณีข่าวคลิปพระช้อมยิงปืนในป่าโดยมีชายคนหนึ่งยืนกางร่มให้ (สำนักข่าว Thai PBS, 2567) หรือการกระทำที่ถูกบิดเบือนข้อเท็จจริง อาจสร้างความเสียหายต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและลดทอนความเชื่อมั่นในศาสนา การเผยแพร่ภาพหรือวิดีโอของพระสงฆ์ในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม ดังกรณีที่เป็นข่าว ความเหมาะสมกับภาพของชายคนหนึ่งสวมใส่ผ้าที่เป็นลักษณะคล้ายจีวรของพระสงฆ์ ซึ่งโชว์ซิกแพค โดยมีถืออุปกรณ์ยกน้ำหนักเอาไว้ในมือ (มติชนออนไลน์, 2567) ความเสี่ยงเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานและแนวทางที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามการใช้งานเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดปัญหา การละเมิดธรรมวินัย การเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และศรัทธาของพุทธศาสนิกชน การกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมจึงจำเป็น เพื่อรักษาความศรัทธาและส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล

กฎหมายว่าด้วยการจัดการพระสงฆ์ที่ละเมิดธรรมวินัยในโลกยุคดิจิทัล

ในโลกยุคดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการพฤติกรรมของพระสงฆ์มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันการละเมิดธรรมวินัยและรักษาภาพลักษณ์ของพุทธศาสนา

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายฉบับนี้กำหนดหน้าที่ของมหาเถรสมาคมในฐานะองค์กรสูงสุดในการกำกับดูแลพฤติกรรมของพระสงฆ์ รวมถึงการพิจารณาและลงโทษในกรณีที่พระสงฆ์กระทำความผิดธรรมวินัยหรือประพฤติตนไม่เหมาะสม (มหาเถรสมาคม, 2564) กฎหมายฉบับนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในหมู่พระสงฆ์ โดยมุ่งเน้นให้คณะสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย กฎหมายดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดระเบียบภายในคณะสงฆ์และความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์กับรัฐ เพื่อสนับสนุนพระพุทธศาสนาในประเทศให้มั่นคงและเจริญรุ่งเรือง กฎหมายฉบับนี้กำหนดบทบาทของมหาเถรสมาคมในฐานะองค์กรสูงสุด ของคณะสงฆ์ มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลและบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ โดยครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้ มหาเถรสมาคมมีอำนาจในการกำหนดระเบียบและข้อบังคับสำหรับการปกครองคณะสงฆ์ทั่วประเทศ รวมถึงการส่งเสริมพระธรรมวินัย เพื่อให้พระสงฆ์ปฏิบัติตามหลักธรรมและข้อบัญญัติของศาสนา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) กฎหมายให้อำนาจมหาเถรสมาคมในการแต่งตั้งสมณศักดิ์และตำแหน่งทางคณะสงฆ์ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในด้านความรู้ ความประพฤติ และคุณสมบัติของพระภิกษุ รวมถึงการถอดถอนตำแหน่งในกรณีที่พบว่ามีการกระทำความผิดพระธรรมวินัย (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์, 2505) พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ยังเน้นการสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งในสายธรรมและบาลี โดยมหาเถรสมาคมมีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งและควบคุมโรงเรียนสงฆ์และมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมการเผยแผ่พระธรรมในสังคม การพิจารณาแก้ไขปัญหภายในคณะสงฆ์ กฎหมายกำหนดให้มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรกลางในการพิจารณาและแก้ไขข้อขัดแย้ง รวมถึงการดำเนินการทางวินัยในกรณีที่พระภิกษุกระทำความผิด เพื่อรักษาความเรียบร้อยและเสถียรภาพในคณะสงฆ์ (กรมการศาสนา, 2561) การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์และรัฐ มหาเถรสมาคมยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานงานกับภาครัฐ เพื่อร่วมกันพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์ โดยรักษาความสมดุลระหว่างบทบาทของคณะสงฆ์และนโยบายของรัฐ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) ส่วนพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ใช้ควบคุมพฤติกรรมและการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือสร้างความเสียหายในโลกออนไลน์ หากพระสงฆ์กระทำการที่เข้าข่ายละเมิด เช่น การเผยแพร่ข้อมูลเท็จ การหมิ่นประมาท หรือการปลุกปั่นสังคม ก็อาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมายนี้

2. ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมและรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยกำหนดพฤติกรรมที่ถือว่าเป็นความผิด

และระบุบทลงโทษสำหรับการกระทำผิดนั้น ๆ กฎหมายอาญามุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่เป็นภัยต่อความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคลและสังคม รวมถึงการรักษาความสมดุลระหว่างสิทธิส่วนบุคคลและผลประโยชน์สาธารณะ ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการกรณีที่พระสงฆ์กระทำความผิดที่ละเมิดกฎหมายแพ่งหรืออาญา เช่น การฉ้อโกง พระสงฆ์ที่หลอกลวงเพื่อรับเงินบริจาคในลักษณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อาจถูกดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 341 การหมิ่นประมาท การโพสต์ข้อความที่สร้างความเสียหายต่อบุคคลอื่นบนโซเชียลมีเดีย อาจถูกดำเนินคดีตามมาตรา 326 กฎหมายอาญาจึงมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและลงโทษกรณีที่พระสงฆ์กระทำความผิดซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคม การกำหนดความผิดและบทลงโทษ กฎหมายอาญากำหนดพฤติกรรมที่ถือเป็นความผิดทางอาญา เช่น การฆ่าคน การโจรกรรม การทุจริต และการกระทำที่ละเมิดความปลอดภัยหรือศีลธรรมของสังคม นอกจากนี้ยังระบุบทลงโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำผิด เช่น โทษจำคุก โทษปรับ หรือโทษประหารชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

หลักการสำคัญของกฎหมายอาญา

หลักความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Individual Responsibility): ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบในความผิดที่ตนได้กระทำโดยตั้งใจหรือประมาท หลักไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด (Nullum Crimen, Nulla Poena Sine Lege) การกระทำใดที่ไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าเป็นความผิด จะไม่สามารถนำมาลงโทษได้ หลักความเสมอภาค (Equality) ทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันโดยไม่แบ่งแยกชนชั้นหรือสถานะ ประเภทของความผิดทางอาญา กฎหมายอาญาแบ่งความผิดออกเป็นหลายประเภท เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ฆาตกรรม ทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน โจรกรรม ฉ้อโกง ความผิดเกี่ยวกับเพศ ข่มขืน ล่วงละเมิดทางเพศ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ การกบฏ การก่อการร้าย

บทบาทของมหาเถรสมาคม

มหาเถรสมาคม (มส.) เป็นองค์กรสูงสุดที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการและกำกับดูแลคณะสงฆ์ในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บทบาทของมหาเถรสมาคมไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการปกครองทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการส่งเสริมบทบาทของพระพุทธศาสนาในสังคม การสนับสนุนการศึกษาในคณะสงฆ์ และการประสานงานกับภาครัฐ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของพระพุทธศาสนา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) มหาเถรสมาคมในฐานะองค์กรกำกับดูแลพระสงฆ์ มีหน้าที่สำคัญในการกำหนดแนวทางและมาตรการในการจัดการกรณีพระสงฆ์ละเมิดธรรมวินัย โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล เช่น การออกระเบียบเพื่อกำกับดูแลการใช้โซเชียล

มีเดียของพระสงฆ์ การตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีที่พบการกระทำผิด การลงโทษในกรณีที่พระสงฆ์ฝ่าฝืน เช่น การตักเตือน การสั่งลาสิกขา หรือการดำเนินคดีตามกฎหมาย

1. การปกครองคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลและควบคุมการปกครองคณะสงฆ์ทั่วประเทศ โดยออกระเบียบ กฎ และข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการในคณะสงฆ์ดำเนินไปอย่างมีระเบียบและสอดคล้องกับพระธรรมวินัย นอกจากนี้ มหาเถรสมาคมยังทำหน้าที่พิจารณาแก้ไขปัญหายภายในคณะสงฆ์ เช่น ข้อขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับวินัยสงฆ์หรือการบริหารจัดการภายในวัด (กรมการศาสนา, 2561)

2. การส่งเสริมการศึกษาคณะสงฆ์ การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคณะสงฆ์และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มหาเถรสมาคมมีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งสายธรรมะและบาลี รวมถึงการจัดตั้งและควบคุมโรงเรียนสงฆ์และมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความรู้ทั้งในด้านธรรมะและทางโลกที่ทันสมัย

3. การเผยแผ่พระพุทธศาสนา บทบาทอีกประการหนึ่งของมหาเถรสมาคมคือการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น การแสดงธรรมในที่สาธารณะ การจัดอบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมสำหรับประชาชนทั่วไป รวมถึงการสนับสนุนบทบาทของพระสงฆ์ในโครงการทางสังคมที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

4. การบริหารสมณศักดิ์และตำแหน่งคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมมีหน้าที่แต่งตั้งและถอดถอนสมณศักดิ์ของพระภิกษุ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในด้านความรู้ ความประพฤติ และความสามารถในการทำงานของผู้ที่ดำรงตำแหน่ง นอกจากนี้ มหาเถรสมาคมยังมีอำนาจในการถอดถอนตำแหน่งสมณศักดิ์หากพบว่ามีพฤติกรรมผิดหรือการปฏิบัติที่ขัดต่อพระธรรมวินัย (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์, 2505)

5. การประสานงานระหว่างคณะสงฆ์และรัฐ บทบาทของมหาเถรสมาคมไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการบริหารภายในคณะสงฆ์ แต่ยังครอบคลุมถึงการทำงานร่วมกับรัฐบาลและองค์กรอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาและประโยชน์ส่วนรวม เช่น การดำเนินโครงการพัฒนาสังคม การให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และการประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564)

จะเห็นได้ว่า กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการจัดการพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมเพื่อรักษาภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนา ครอบคลุมการปกครอง การแต่งตั้งสมณศักดิ์ การส่งเสริมการศึกษา และการเผยแผ่ธรรมะ กฎหมายอาญาและกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ใช้จัดการพฤติกรรมที่ละเมิด เช่น

การหมิ่นประมาทหรือเผยแพร่ข้อมูลเท็จ มหาเถรสมาคมในฐานะองค์กรสูงสุดของคณะสงฆ์ มีหน้าที่พิจารณา ลงโทษ และกำหนดมาตรการที่เหมาะสม พร้อมทั้งประสานงานกับรัฐเพื่อ พัฒนากิจการพระพุทธศาสนาและสร้างสมดุลกับนโยบายของรัฐ

มาตรการป้องกันและแก้ไขกรณีพระสงฆ์ละเมิดธรรมวินัยในโลกดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียเข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคม การใช้เทคโนโลยีโดยพระสงฆ์ที่ไม่เหมาะสมหรือขัดต่อธรรมวินัยอาจสร้างปัญหาต่อภาพลักษณ์ของศาสนาและความน่าเชื่อถือของพระสงฆ์ในสายตาสาธารณชน การป้องกันและแก้ไข ปัญหาเหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่ชัดเจนและเหมาะสม ดังนี้

การกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยี

ออกระเบียบการใช้เทคโนโลยี มหาเถรสมาคมควรออกระเบียบหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับพระสงฆ์ในการใช้โซเชียลมีเดีย เช่น ห้ามเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา หรือห้ามแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) กำหนดข้อกำหนดว่าพระสงฆ์สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อวัตถุประสงค์อะไรได้บ้าง เช่น การเผยแผ่ธรรมะ การสอนศีลธรรม และการติดต่อกับพุทธศาสนิกชนในบริบทที่เหมาะสม (มหาเถรสมาคม, 2564)

การอบรมและให้ความรู้

จัดอบรมเกี่ยวกับธรรมวินัยในโลกดิจิทัล พระสงฆ์ควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงการสร้างความรู้เข้าใจเกี่ยวกับธรรมวินัยในบริบทดิจิทัล ให้ความรู้เรื่องจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้พระสงฆ์สามารถใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

การตรวจสอบและกำกับดูแล

ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ มหาเถรสมาคมควรตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดูแลการใช้เทคโนโลยีของพระสงฆ์ รวมถึงการตรวจสอบกรณีที่มีการละเมิดธรรมวินัย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) เปิดช่องทางให้พุทธศาสนิกชนสามารถแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในโลกออนไลน์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตรวจสอบได้รวดเร็ว (มหาเถรสมาคม, 2564)

การลงโทษและฟื้นฟู

มาตรการลงโทษ หากพบว่าพระสงฆ์กระทำความผิด ควรมีการลงโทษตามระดับความรุนแรง เช่น การตักเตือน การลงโทษทางวินัย หรือการสั่งลาสิกขาในกรณีที่กระทำความผิดร้ายแรง หากพระสงฆ์ที่กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงควรได้รับโอกาสในการฟื้นฟู เช่น การจัดอบรมเพิ่มเติม หรือการกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

การป้องกันและแก้ไขกรณีพระสงฆ์ละเมิดธรรมวินัยในยุคดิจิทัลต้องมีมาตรการที่ชัดเจนและครอบคลุม เช่น การกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ออกระเบียบห้ามการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับศาสนา และส่งเสริมการใช้สื่อในเชิงสร้างสรรค์ ควรจัดอบรมพระสงฆ์เกี่ยวกับธรรมวินัยในบริบทดิจิทัล พร้อมให้ความรู้ด้านจริยธรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ อีกทั้งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและเปิดช่องทางรับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หากพบการละเมิด ควรมีบทลงโทษตามความรุนแรง เช่น ตักเตือนหรือสั่งลาสิกขา และสนับสนุนการฟื้นฟูความประพฤติเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สร้างความสมดุลระหว่างการใช้งานเทคโนโลยีและการรักษาธรรมวินัย

บทบาทของรัฐและสังคม

การจัดการกรณีพระสงฆ์ละเมิดธรรมวินัยในยุคดิจิทัลไม่สามารถพึ่งพาการกำกับดูแลของคณะสงฆ์เพียงฝ่ายเดียวได้ แต่จำเป็นต้องมีบทบาทที่สอดประสานระหว่างรัฐและสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับพระพุทธศาสนาในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ

บทบาทของรัฐ

การออกกฎหมายและระเบียบที่ชัดเจน รัฐบาลควรพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีโดยพระสงฆ์ให้ชัดเจน เช่น การกำหนดแนวทางการใช้โซเชียลมีเดีย และการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อป้องกันผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของศาสนา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร รัฐควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล เช่น การจัดอบรมด้านเทคโนโลยีและจริยธรรมดิจิทัล รวมถึงการพัฒนากระบวนการตรวจสอบและติดตามการใช้เทคโนโลยี (มหาเถรสมาคม, 2564) การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน รัฐควรส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มหาเถรสมาคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีของพระสงฆ์

บทบาทของสังคม

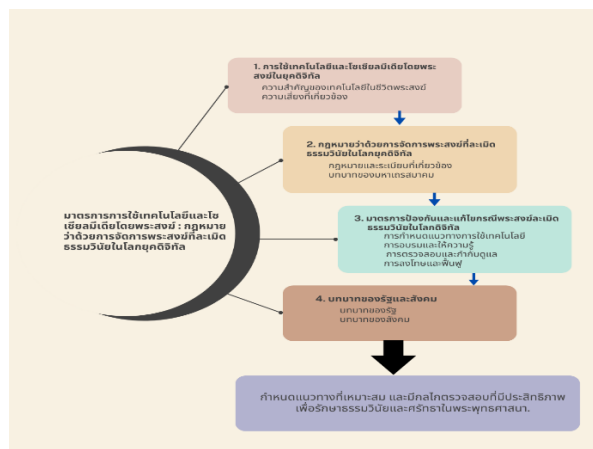
การมีส่วนร่วมของประชาชน พุทธศาสนิกชนควรมีบทบาทในการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสกรณีที่มีการละเมิดธรรมวินัยในโลกออนไลน์ รวมถึงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์ การสนับสนุนพระสงฆ์ในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ชุมชนควรสนับสนุนพระสงฆ์ในการเผยแพร่ธรรมะผ่านเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เช่น การช่วยจัดการด้านเทคนิค หรือการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในรูปแบบที่สร้างประโยชน์ต่อสังคม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) การปลูกฝังความรู้ด้านศาสนาในยุคดิจิทัล

สังคมควรส่งเสริมการศึกษาและความเข้าใจในธรรมวินัยในบริบทดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนและพระสงฆ์สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย (มหาเถรสมาคม, 2564)

จากกรณีพระสงฆ์ละเมิดธรรมวินัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐและสังคม รัฐมีบทบาทในการออกกฎหมายและระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีของพระสงฆ์ พร้อมสนับสนุนงบประมาณ การจัดอบรมด้านเทคโนโลยีและจริยธรรมดิจิทัล ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางจัดการปัญหา การมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสกรณีที่เกิดการละเมิด รวมถึงการสนับสนุนพระสงฆ์ในการใช้เทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์ สื่อออนไลน์ที่มีประโยชน์ การปลูกฝังความรู้ด้านศาสนาในบริบทดิจิทัลให้กับทั้งประชาชนและพระสงฆ์เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการปรับตัวที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัย

จากเนื้อเรื่องของบทความมาตรการการใช้เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียโดยพระสงฆ์: กฎหมายว่าด้วยการจัดการพระสงฆ์ละเมิดธรรมวินัยในโลกยุคดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียของพระสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและแนวทางที่ชัดเจนเพื่อป้องกันการละเมิดธรรมวินัยและรักษาภาพลักษณ์ของศาสนา พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายหลักที่กำหนดบทบาทของมหาเถรสมาคมในการกำกับดูแลคณะสงฆ์ รวมถึงออกระเบียบการใช้เทคโนโลยี การเผยแพร่ธรรมะอย่างเหมาะสม ควบคู่กับการอบรมพระสงฆ์ในด้านจริยธรรมดิจิทัลและธรรมวินัยในโลกออนไลน์ รัฐยังต้องสนับสนุนการจัดการทรัพยากรและความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง ขณะที่สังคมมีบทบาทในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่สร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนบทบาทของพระสงฆ์ในยุคสมัยใหม่ปรากฏเป็นองค์ความรู้ดังภาพ

องค์ความรู้

จากองค์ความรู้ ได้กรอบแนวทางที่ครอบคลุมทุกด้าน 1. ได้กรอบนโยบายลดความเสี่ยงการการใช้เทคโนโลยีและโซเซียลมีเดียของพระสงฆ์ 2. มีการออกกฎหมายควบคุมป้องกัน 3. ส่งเสริมบทบาทของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเผยแพร่ธรรมะได้อย่างสร้างสรรค์และส่งผลดีต่อสังคมในระยะยาว

สรุป

มาตรการป้องกันและแก้ไขกรณีพระสงฆ์ละเมิดธรรมวินัยในโลกดิจิทัลต้องเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม การกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยี และการสร้างกลไกการตรวจสอบและลงโทษที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของพระสงฆ์และความบริสุทธิ์แห่งธรรมวินัยในสังคมการใช้เทคโนโลยีและโซเซียลมีเดียโดยพระสงฆ์ในโลกยุคดิจิทัลเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ในขณะที่เทคโนโลยีช่วยให้การเผยแพร่ธรรมะเป็นไปอย่างกว้างขวางและเข้าถึงได้มากขึ้น การขาดการควบคุมหรือความรู้ที่เหมาะสมอาจนำไปสู่การละเมิดธรรมวินัยและส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของพุทธศาสนาในสังคม การพัฒนามาตรการที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการจัดการและควบคุมการใช้เทคโนโลยีโดยพระสงฆ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรักษาความบริสุทธิ์และศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ในโลกดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว.

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2561). *บทบาทคณะสงฆ์ในการพัฒนาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- พระมหาสุพรเทพ เทวชโย และคณะ. (2567). ความจำเป็นของพระสงฆ์ไทยกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในปัจจุบัน. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 7(2), 12-24.
- พระอนันต์ อภินันโท และคณะ. (2565). แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 13(2), 62-63.
- พระอัคราภิกุทธิ์ สิริวิฑฒโน. (2560). *รูปแบบและกระบวนการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .
- มหาเถรสมาคม. (2562). *คู่มือธรรมวินัยสำหรับพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- มหาเถรสมาคม. (2564). *ธรรมวินัยในโลกดิจิทัล: แนวปฏิบัติเพื่อป้องกันการละเมิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- มหาเถรสมาคม. (2564). *แนวทางปฏิบัติของพระสงฆ์ในโลกออนไลน์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ศูนย์คุณธรรม. (2563). *บทบาทของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- สำนักข่าว Thai PBS ข่าวอาชญากรรม. (2567). *ข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/344890>
- สำนักข่าว มติชนออนไลน์. (2567). *ข้อมูลพื้นฐาน*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2567, จาก https://www.matichon.co.th/education/news_1249175
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *ประมวลกฎหมายอาญา: มาตรา 341 และ มาตรา 326*. สืบค้น 7 ตุลาคม 2567, จาก <https://www.krisdika.go.th>
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2564). *คู่มือการปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม.
- _____. (2564). *รายงานประจำปีของมหาเถรสมาคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2564). *แนวทางการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.